

Filippenzen 2: 1-11

Deze avond is het moment om terug te kijken op het afgelopen jaar, op 2020.

Een jaar dat verliep op een manier die niemand zich had voorgesteld.

We waren en we zijn nog in de ban van het coronavirus.

Ook persoonlijk kunnen we in omstandigheden terecht zijn gekomen, die we niet hadden kunnen bedenken.

Maar hoe persoonlijk deze omstandigheden ook zijn, net als alles wat er zich afspeelt, worden ze bedekt door de schaduw van het coronavirus.

Confronteren we ons met de onvoorspelbare gang van het jaar dat achter ons ligt en laten we tot ons doordringen, hoe grillig en onberekenbaar een jaar kan verlopen, dan schrikken we ervoor terug om veel te zeggen, om met bravoure uitspraken te doen, over het jaar dat gaat komen.

Gelukkig zijn er vaccins beschikbaar en zal de grootschalige intenting snel van start gaan.

Maar er zijn ook experts die serieuze vragen stellen over de veiligheid van de vaccins, omdat het in zo'n korte tijd werd ontwikkeld.

En ze hebben vragen over andere medische aspecten die samenhangen met het de verspreiding en de bestrijding van het coronavirus.

Ondanks de eerste vaccins kunnen we het nieuwe jaar niet ingaan met de zekerheid dat het gevaar bedwongen is en de pandemie overwonnen werd.

De zware wolken uit het oude jaar drijven met ons mee het nieuwe jaar in.

Ze bestaan, deze zware wolken, uit alle dingen die voor ons onvoorspelbaar, onzeker en onbeantwoordbaar zijn.

Onder deze zware wolken voelen we ons nederig worden, bescheiden, deemoedig.

Want we weten niet wat er zich boven ons hoofd samenpakt.

12 maanden geleden voorspelde niemand dat het afgelopen jaar wereldwijd in het teken van het coronavirus zou staan.

We moeten maar niet te veel zeggen over het komend jaar.

De tijd legt ons op om ons nederig en bescheiden op te stellen.

Door deemoedig te zijn laten we zien dat we begrepen hebben dat we in een onzekere en onvoorspelbare wereld leven.

We erkennen nederig en bescheiden onze grenzen.

We geven toe dat de toekomst voor ons onvoorspelbaar en verborgen is.

We kunnen beter deemoedig zijn.

Er zijn krachten die boven ons hoofd uitstijgen en die we niet onder controle kunnen krijgen.

Dat verlies moeten we nemen in het leven.

Het is waar dat wij de wereld niet naar onze hand kunnen zetten.

Maar dat betekent nog niet dat de wereld ons naar zijn hand kan zetten.

Deemoed is niet het eindpunt voor mensen die zich verliezers voelen, omdat ze ervaren dat er sterkere krachten en sterkere machten zijn

We worden niet deemoedig en nederig, omdat we geen raad weten met de tegenwerking en tegenkracht waarmee wij te maken hebben.

We leren het om deemoedig te zijn, omdat deemoed een eigen werking heeft en een zelfstandige kracht is.

Door oprecht deemoedig te zijn gaan er nieuwe wegen voor ons open.

In zijn brief aan de Filippenzen vertelt Paulus ons welke wegen dat zijn. Deemoed opent voor ons zowel de weg naar onze naaste, als de weg naar God.

Door zelf deemoedig en nederig te zijn openen wij voor ons de weg naar onze naaste.

Paulus schrijft:

"Acht in alle bescheidenheid de ander belangrijker dan uzelf."

"In alle bescheidenheid" kunnen we ook vertalen als "in alle deemoed".

Maarten Luther gebruikt het woord deemoed in zijn bijbelvertaling, maar dan wel in het Duits.

Je schrijft het dan anders, maar spreekt het op dezelfde manier uit.

Ons woord deemoed is afgeleid van een Oudhoogduits woord dat een combinatie is van 2 andere Oudhoogduitse woorden, namelijk van een woord dat **dienen** betekent en een woord dat **moed** betekent.

Deemoed staat voor **de moed om te dienen**.

Deemoed is de moed om de naaste te dienen en de moed om God te dienen.

Deemoed is niet een ander woord voor gedrag dat slaafs en lafhartig is of voor onderworpenheid aan autoriteit en systeem.

De bijbelse deemoed is gericht op de naaste en op God.

We dienen onze naaste, we zijn deemoedig, we zijn nederig, vertaalt Maarten Luther, wanneer we *de ander hoger achter dan onszelf*.

We moeten niet alleen letten op dat wat van **ons** is en **ons** aangaat, maar ook letten op dat wat van de ander is en wat die ander aangaat.

Paulus leert ons dat we de ander voorrang moeten geven, niet om daarna zelf stil te vallen en op de kruising achter te blijven.

Want nadat de ander eerst is voorgegaan, rijden we als tweede verder.

Dit voorrang verlenen aan de ander is het bijbels antwoord op het *Ik wil*, op het individualisme en egoïsme van onze tijd.

Het verkeer tussen mensen wordt verantwoordelijker en rechtvaardiger wanneer we de bijbelse les van Paulus ter harte nemen.

Na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog werkt de Joodse filosoof Emmanuel Levinas dit bijbelse thema verder uit.

Het woord deemoed manifesteert zichzelf ook als werkwoord en als werkwoord komen we die ook tegen in de brief aan de Filippenzen.

Het komen van Jezus namelijk, Zijn verschijnen als mens, wordt beschreven als het zich deemoedigen van Jezus.

Als mens verschenen heeft Jezus zich gedeemoedigd, zich vernederd, en werd Hij gehoorzaam tot in de dood, de dood aan het kruis.

Daarom heeft God Hem verhoogd, lezen we in de brief.

Het laatste, deze verhoging van Jezus door God, is een verwijzing naar de opwekking van Jezus.

God verhoogt Jezus, omdat deze zich gedeemoedigd heeft.

Maar waarom heeft Jezus die door God gezonden is, zich gedeemoedigd?

Waarom heeft Hij zich vernederd?

In deze oudejaarsnacht, waarin de tijd nog sneller voorbij zoeft dan in andere nachten, straalt de ster van het kerstfeest boven het volgende antwoord.

Jezus heeft zich gedeemoedigd, omdat God de God van de deemoedigen is.

Hij is de God van de vernederden, de helper van onaanzienlijken, de steun van zwakken, de beschermer van moedelozen, de redder van wanhopigen.

Zo wordt God in het apocriefe boek Judith genoemd en met deze namen wordt Hij in hetzelfde boek in een gebed aangeropen.

Ook in de psalmen wordt God gezien als de God van de deemoedigen, van de vernederden.

In Psalm 18 lezen we in de vertaling van Buber:

Ja, U bent het, die het gebogen volk bevrijdt.

Of in de vertaling van Luther:

Want U helpt het ongelukkige, het ellendige volk.

En even verder:

U bent het die mijn licht verlicht. God doorschijnt mijn duisternis.

In deze nacht,

op de drempel van het nieuwe jaar,

met boven ons hoofd de zware wolken die worden gevormd door alle dingen die in ons

leven onvoorspelbaar, onzeker en onbeantwoordbaar zijn,

met ons hart vol deemoed en gebogenheid,

kijken we op naar de God van de deemoedigen,

naar de God van het gebogen volk.

In Jezus deelt God de menselijke deemoed, deelt Hij de menselijke vernedering en gebogenheid.

Daarom kan God de God van alle deemoedigen, vernederden en gebogenen zijn.

In het gelaat en in de gestalte van Jezus kunnen wij God zien, zoals de dichter van Psalm 121 Hem kon zien.

God is niet onvoorspelbaar en onvoorstelbaar aanwezig of afwezig in onze duisternis.

Hij blijft de God die onze wachter is, de God die de schaduw is aan onze rechterhand, de God die ons gaan en ons komen behoedt.

De tijd verstrijkt.

De nacht is duister.

De onzekere toekomst drukt op onze schouders.

Maar de tijd die verstrijkt heeft als schaduw naast zich Gods blijvende eeuwigheid.

Onze duisternis wordt doorschenen door Zijn licht.

Onze onzekere toekomst beweegt zich naar het komen van Christus.

Een deemoedig hart vindt de moed en de kracht om op te staan, wanneer het bouwt op Gods goede macht.

Amen.